jogot hozzá, jogunk van hozzá. Valahogy így érezhettél Te, és sok fiatal társad, akik mertétek felvállalni a küzdelmet, mertetek szenvedni a szabadságért és nem féltetek meghalni érte. Ti, akik egymással karöltve, a cél érdekében, önzetlenül, életet sem sajnálva dolgoztatok.

Egy arab monda szerint a tűzmadár minden évben átrepül Arábia sivatagába és ott egy tüskére szúrva önmagát, elég. Hamujából újabb tűzmadár születik. Ez a feltámadás. Ilyen tűzmadár volt Czetz János is, aki elégett, és szelleme nem szabad, hogy kialudjon. Mi csak -úgy veszem észre - kialvó félben lévő parazsak kezdünk lenni, hamu, ami csak hamvazkodásra képes, de semmi erő nincs benne a feltámadásra...

A pályát végigfutotta, a jó harcot megharcolta. Czetz példája előttünk lebeg, és kötelez. Akkor ők voltak soron, most rajtunk a sor. Isten segítsen bennünket, itteni magyarokat a nehéz, bátorságot követelő úton, amelyen az irányt olyan ősök adják, mint az Aradi Tizenhárom és Czetz János.

Puskás A.

Elhangzott Gyergyószentmiklóson, 2004. október 6-án az örmény templomkertben

*****

Budapest XV. kerület

Az immár több éves gyakorlatnak megfelelően október 8-án a XV. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat képviseletében Ács *József* elnök megkoszorúzta Kiss Ernő emléktábláját a XV. *Kiss Ernő* utcában. A koszorúzást megelőzően *Nuridsány Judit* méltatta a hős tábornokot és a szabadságharc többi örmény hősét. A koszorúzást követően a pestújhelyi közösségi házban vetélkedőt rendeztek a környékbeli általános iskolák tanulóinak részvételével. A téma az 1848-49-es szabadságharc csatái, fegyverei, hősei voltak. A közösségi ház egyik folyosóján Ács *József* és *Nuridsány Zoltánné* erdélyi örmény városok fotóiból rendeztek kiállítást.

*****

Október

Hulló levelek a hulló esőben. Kopaszodnak a szőlőhegyek ott az aradi határban is. Ama dicsőséges tizenhárom emléke, mint távoli idők gyászfátyolán átsugárzó, örökmécs láng küld fájó üzenetet. A kegyelet szavai, mint síró harmatcseppek peregnek a bánatos ünnep virágaira.

Aradi vértanúk balladája

Jaj, de szépen süt az őszi nap sugára,
Az aradi vártömlöcnek ablakára,
Szánja azt a 13 magyar vitézt,
Ki a tömlöc fenekén a halálra kész.

Elítélték sorban mind a tizenhármat,
Szőttek-fontak a nyakukba ezer vádat,
Elnevezték felségsértő pártütőknek,
Mert a magyar szabadságért harcra keltek.

Uramfia, az ítélet akasztófa,
Mintha rabló, útonállók lettek volna,
Mintha méltók sem volnának egy lövésre,
Katonákhoz, férfiakhoz illő végre.

Nyílik már a börtönajtó vas závárja,
„Gyertek-gyertek hős magyarok a halálba,
Búcsúzzatok el egymástól mindörökre,
Úgy menjetek, induljatok szebb életre”

Ki is jöttek vérző szívvel, haloványan,
Elbúcsúztak egy pár szóval, katonásan,
„Gyerünk bajtárs az Istenhez, fel az égbe,
Hadd fordítsa szemeit a magyar népre!"

Hej, de boldog kit először nevezének,
Ki a halált legelőször ölelé meg,
Hej, de akit legvégsőnek hagytak hátra,
Hogy bajtársi szenvedésit végig lássa.

Damjanichot hagyták végső vértanúnak,
Hadd érezze kínját-terhét a bosszúnak,
Kegyetlenül haragszik rá minden német,
Számtalanszor megkergette őkelméket.

Ott áll köztük mankójára támaszkodva,
Mint egy dűlőfélben lévő templom tornya,
Mint oroszlán, vasak közé vagyon zárva,
Ingerkedő, buta népség játékára.

Bajtársai mind ott függnek már előtte,
Ő is megyen mankójával már előre,
És megáll az akasztófa közelében,
Megöleli, megcsókolja keservében.

„Isten veled Szabadságunk szégyenfája,
Rajtad halok meg hazámért nem hiába:”
Sürög-forog már a hóhér a kötéllel,
Leszámolni egy magyar hős életével.

Damjanich még így kiált fel nyugalmában,
„Vigyázz hóhér, fel ne borzold a szakállam."
Mintha, amit szenved nem is halál lenne,
Mintha nem is sírba, hanem bálba menne.

A katonák néma képpel bámulának,
Milyen bátran mond jóccakát a világnak,
Néma csend az akasztófa közelébe,
Császár-hóhér a munkáját elvégezte.

Aradi vár, aradi vár halál völgye,
Híres-neves magyaroknak temetője,
Viruljanak sírjaikon szép virágok,
Felejthetetlen légyen az ő halálok.

(Több változata él a versnek, ma népi balladaként ismerik Erdélyben. Sokáig tiltott volt az éneklése.)
(Révay Károly költeménye, 1856-1923)

*****

Az idős Kossuth az aradi vértanúknak így rója le tiszteletét Turinban, 1890-ben:

„Legyenek a vértanúk megáldottak poraikban, szellemeikben a honszabadság Istenének legjobb áldásaival az örökkévalóságon keresztül.

Engem, ki nem borulhatok le a magyar Golgota porába, engem október 6-a térdeimre borulva fog hontalanságom remetelakában látni, amint az engem kitagadott Haza felé nyújtva karjaimat a hála hű érzelmeivel áldom a vértanúk szent emlékét hűségükért a Haza iránt, s magasztos példáért, melyet az utódoknak adtanak, s buzgó imával kérem a Magyarok Istenét, hogy tegye diadalmassá a velőkig ható szózatot, mely Hungária ajkáról a Magyar Nemzethez zeng. Úgy legyen. Ámen."

CsFM.

*****

„Itt a holtak élnek és a némák beszélnek" - örmény búcsú Gyergyószentmiklóson

A gyergyószentmiklósi örmény katolikus egyházközség hagyományosan Kisboldogasszony napján, szeptember 8-án ünnepli búcsúünnepét. Nincs tudomásunk arról, hogy miért pontosan ezen az ünnepen, csak annyit tudunk, hogy a templom 1734-ben épített tornyán egy örmény felirat említést tesz a Szűzanyáról, és a templom főoltárának képe a mennyben megkoronázott Istenszülőt ábrázolja.

A 2004. év búcsúja szeptember 12-én, vasárnap kivételes esemény volt, mert ebben az évben együtt ünnepelhettünk főpásztorunkkal Ft. *Dr. Jakubinyi György* érsek-kormányzóval. Kiemelkedő esemény volt azért is, mert ezen a napon tette le az esküt a tizenhat régi és új örmény egyháztanácsos: *Ávéd László, Buslig Gyula, Ferencz Rezső, Kádár Ignác, Kádár József, Keresztes János, Lázár Alfréd, Lázár János, Lukácsffy Árpád, Lukácsffy Pál, Madaras Szilárd, Magyari Sáska Zsolt, Szász Zoltán, Zakariás Jenő és Zárug Aladár.* Eskütételük történelmi esemény, hiszen nem említi történelmi írás, hogy egyháztanácsosok valaha is főpásztoruk előtt tették volna le hivatali esküjüket. Az örmény egyház mindig és mindenhol „laikus egyház" volt, olyan értelemben, hogy a pap kifejezetten lelkipásztorkodással foglalkozott, míg az egyház anyagi javait az Egyháztanács, és olyan kegyes szervezetek, mint az Oltáregylet, vagy korábban Legényegylet, Leányegylet kezelték. Ez a hagyomány elevenen él Gyergyószentmiklóson, ahol hosszú ideig az Egyháztanács biztosította az örmény folytonosságot. Nagy szerepe van tehát az egyháztanácsnak, hiszen döntéseikkel nem csak a jelent, hanem a jövőt is meghatározzák.

Az ünnepi szentmisén a főpásztor hirdette Isten Igéjét, majd a szentmisét követően elindult a hagyományos körmenet a templomkertben az Oltáriszentséggel, Szűzanya-szoborral, a vendég római katolikus papság, a Vörösköpenyegesek és a nagyszámú hívek kíséretében.

Gyergyószentmiklóson első alkalommal a búcsú kulturális rendezvény házigazdája is volt. Az egyházközség a szamosújvári örmény búcsú alkalmával a budapesti Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesülettől ajándékba kapott egy Örmény kódex-miniatúrákat ábrázoló kiállítási anyagot. *Dr. Issekutz Sarolta* elnöknő a kiállítási anyagot vándorkiállítások megszervezése céljából ajándékozta az egyházközségnek, remélve, hogy az Erdély városaiban bemutatott tárlat felhívja az erdélyi társadalom figyelmét az elfelejtett örmény